

Mammertje kam salamander. Foto: S. Hunink

Meer te ontdekken?

Hoewel vele wateren zijn onderzocht, zijn niet alle wateren even intensief bezocht. Ook zijn het afgelopen jaar veel nieuwe poelen aangelegd in het onderzoeksgebied. Het beeld dat verkregen is, is dan ook een voorlopig overzicht. Na deze eerste verkenning kan wel worden geconcludeerd dat in het gebied rond Oss en De Maashorst over het voorkomen en de verspreiding van amfibieën en reptielen nog weinig bekend is. Vele gebieden zijn niet of nauwelijks onderzocht op herpetofauna en het is onduidelijk hoe het gesteld is met de verschillende populaties. Er valt nog veel te ontdekken!

Actieplan

Om deze reden heb ik een actieplan opgesteld waarin een gebiedsdekkende verspreidingsonderzoek is uitgewerkt in de omgeving van Oss en De Maashorst. Onder mijn begeleiding als coördinator worden vrijwilligers uit regionale natuurorganisaties en particuliere geïnteresseerden ingezet om verschillende delen te onderzoeken op amfibieën, reptielen en vissen. Het Brabants Landschap en Stichting RAVON bieden hierbij ondersteuning. De waarnemingen van vissen worden gebruikt voor de nieuwe visatlas Noord-Brabant, waar nu hard aan gewerkt wordt.

Poel bij Doefalaan waar grote exemplaren van de kleine watersalamander zijn gevonden, bruine kikkers waarvan een albino en de bastaardkikker.

Foto: S. Hunink

Daarnaast wordt in het plan aanbevolen nader onderzoek uit te voeren naar de regionale status van beschermde en bedreigde soorten. Ook wordt aanbevolen om de coördinator deel te laten nemen aan bestaande overlegstructuren van overheden en terreinbeheerders, om kennis in te brengen met betrekking tot inrichting en beheersmaatregelen. Op dit moment is al overleg gaande tussen natuur- en milieuorganisaties in De Maashorst, die een stuurgroep adviseert op het gebied van inrichting van het gebied en uitwerking van visies.

Maatregelen

In het plan wordt een aantal maatregelen voorgesteld voor bescherming en behoud van de kamsalamander in De Maashorst. De drinkpoelen waar ze voorkomen zijn geen optimale voortplantingswateren. De poelen zijn sterk geëutrofeerd en er is weinig watervegetatie aanwezig door de hoge begrazingsdruk. Er is dan ook bij de terreinbeheerders instantie aanbevolen om de voortplantingswateren aan te passen en het begrazingsbeheer af te stemmen op het voorkomen van de kamsalamander. Er is ook aanbevolen om bij de inrichting van de toekomstige verbindingzone tussen De Maashorst en het Herperduin-gebied over de A50, rekening te houden met de kamsalamander.

Werkgroep VNB

Een vervolg van het plan is de oprichting van de Werkgroep Verspreidingsonderzoek Noordoost-Brabant die zich richt op het verkrijgen van een gebiedsdekkend overzicht van alle voorkomende amfibieën, reptielen en vissen in Noordoost-Brabant en de adequate bescherming van bedreigde soorten in deze regio door onderzoek en advisering. Het verspreidingsonderzoek in de regio Oss en de deelname aan overlegstructuren is een eerste aanzet tot de vervulling van deze doelstelling.

Meer informatie?

Meer informatie over de werkgroep en het onderzoek kan bij mij worden opgevraagd per mail of telefoon. Ook staat meer informatie op de Internetsites www.ravon.nl of www.kwakbollen.org. Het rapport Hunink, S. 2007. *Waarnemingen herpetofauna regio Oss 2006, voorlopig overzicht & actieplan verspreidingsonderzoek herpetofauna. Stichting RAVON, Nijmegen, 41p.* is ook opvraagbaar.

Sander Hunink
Coördinator verspreidingsonderzoek
herpetofauna & vissen regio Oss
s_hunink@hotmail.com, 06-18370282

Veranderde namen

De taxonomie van amfibieën en reptielen is nog altijd sterk in beweging. Ondersoorten worden tot soort verheven, soorten worden opgesplitst, (onder)soorten veranderen van (onder)soortnaam, nieuwe genera worden in het leven geroepen, oude genusnamen verkrijgen prioriteit over nieuwere namen en soorten worden verplaatst naar reeds bestaande genera.

Kleine watersalamander (man) Foto: Arnold Boer

Ook bij enkele in Nederland voorkomende amfibiesoorten is iets veranderd. Het literatuuronderzoek dat daaraan ten grondslag ligt, leidde tot de conclusie dat enkele voorstellen uit de wetenschappelijke literatuur dermate goed onderbouwd en bediscussieerd zijn, dat RAVON deze wil overnemen. De gehele onderbouwing staat beschreven in de laatste aflevering van het tijdschrift RAVON (Van Delft & Creemers 2006).

De kleine salamandersoorten komen in het genus *Lissotriton*. *Triturus vulgaris* wordt *Lissotriton vulgaris* en *T. helveticus* wordt *Lissotriton helveticus*. De Alpenwatersalamander komt in het genus *Mesotriton*. *Triturus alpestris* wordt dus *Mesotriton alpestris*. Dit is gebaseerd op genetische onderzoeken, maar een vergelijkbare opdeling van de salamanders is ook op grond van gedragsstudies van bijvoorbeeld het baltsgedrag te maken.

In het Meetnet Amfibieën Mededelingen 18 werd al een beetje op deze veranderingen vooruit gelopen. Maar in het algemeen gebruiken we gewoon de Nederlandse namen en zolang de voorraad telformulieren nog niet op is zal je de oude afkortingen Tv en Ta tegen komen!

Bron: Van Delft, J. & R. Creemers, 2006. *Veranderende wetenschappelijke namen van Nederlandse soorten. RAVON 24 8(3)2006:38-39.*

Kikker eet vogel

Oktober jl. verscheen er op de Internetsite van Vroege Vogels deze foto van Jan B. van Buren met daarop een groene kikker die een vogel opeet. Op het bijbehorende forum kwamen verschillende reacties binnen met andere voorbeelden variërend van eendenkuiken, barmstijfs, zwarte roodstaart tot zwaluw. Dit is na te lezen op: http://vroegevogels.vara.nl/portal?_scr=forum_dialog&fld=3&frm=11007.

Foto: J.A. van Boven

Ook via de ravonwm@yahoo.com werd hier aandacht aan besteed. Harry van Diepen schreef: "Het komt regelmatig voor dat groene kikkers grote prooien pakken. Vorig jaar vond ik een verdronken kikker met een eveneens verdronken roodborst halverwege doorgeslikt in zijn bek. De poten van de vogel op de foto lijken ook op die van een roodborst (zie cirkel). En vogelpoten zijn goed te verteren, de veren wel wat moeilijker."

Een paar jaar geleden meldde iemand dat ze vier groene kikkers aan een roodborst had zien trekken, deze roodborst wist te ontsnappen. Eveneens een melding van een kikker met een ringslang van ca. 30 cm in zijn bek. Geruime tijd geleden werd er ook melding gemaakt van een groene kikker, die een drinkende boerenzwaluw te pakken kreeg."

Wat een rovers die groene kikkers!